

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 75/2025-18

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej a sudcov Rastislava Kaššáka (sudca spravodajca) a Miloša Maďara v konaní podľa čl. 127 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľov [REDACTED] [REDACTED]

[REDACTED] zastúpených Advokátska kancelária VICTORIA, s.r.o., Stránska 3155/7, Banská Bystrica, proti príkazu na domovú prehliadku Okresného súdu Košice-okolie (v súčasnosti Mestského súdu Košice) sp. zn. 3Tp/32/2023-2-V-OSKEO z 11. apríla 2023 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľov a skutkové okolnosti prípadu

1. Sťažovatelia sa ústavnou sťažnosťou doručenou Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) 11. júna 2023 domáhajú vyslovenia porušenia základného práva na zachovanie ľudskej dôstojnosti, osobnej cti, dobrej povesti a na ochranu mena podľa čl. 19 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života podľa čl. 19 ods. 2 ústavy, základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy, práva na nedotknuteľnosť obydlia podľa čl. 21 ods. 1, 2 a 3 ústavy, práva na rešpektovanie súkromného a rodinného života podľa čl. 8 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), ako aj základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru príkazom na domovú prehliadku Okresného súdu Košice-okolie (v súčasnosti Mestského súdu Košice) sp. zn. 3Tp/32/2023-2-V-OSKEO z 11. apríla 2023 (ďalej len „napadnutý príkaz“). Žiadajú napadnutý príkaz zrušiť a priznať im finančné zadostučinenie 2 000 eur každému.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že tretí sťažovateľ je trestne stíhaný pre obzvlášť závažný zločin podvodu podľa § 221 ods. 1 ods. 4 písm. a) Trestného zákona v štádiu pokusu podľa § 14 ods. 1 Trestného zákona formou spolupáchateľstva podľa § 20 Trestného zákona.

3. Napadnutým príkazom bola nariadená domová prehliadka v rodinnom dome vo vlastníctve prvých dvoch sťažovateľov, ktorý mal prechodne užívať tretí sťažovateľ (ich syn).

II.

Argumentácia sťažovateľov

4. Sťažovatelia pred ústavným súdom tvrdia, že napadnutý príkaz je nezákonný. Ťažisko ich argumentácie spočíva v tom, že vo výroku napadnutého uznesenia nie sú špecifikované veci, ktoré sa majú pri domovej prehliadke zaistiť, a ani orgán, ktorý má domovú prehliadku vykonať. Výrok napadnutého príkazu obsahuje podľa ich názoru aj nepravdivú informáciu o tom, že nehnuteľnosť mal prechodne užívať tretí sťažovateľ, pričom tento sa v nehnuteľnosti nachádza iba občasne, resp. krátkodobo, a to pri návšteve svojich rodičov (prvých dvoch sťažovateľov).

5. Ďalej sťažovatelia tvrdia, že jedinou skutočnosťou zakladajúcou dôvodnosť podozrenia o tom, že sa v obydlí prvých dvoch sťažovateľov nachádzajú veci dôležité pre trestné konanie, je telefonický rozhovor z 22. septembra 2021 medzi tretím sťažovateľom a iným obvineným v súvisiacom trestnom konaní. Táto informácia však nebola potvrdená žiadnym iným dôkazom a na vydanie veci nebol tretí sťažovateľ najskôr vyzvaný.

6. Sťažovatelia sa domnievajú, že domová prehliadka vykonávaná v čase viac ako 14 mesiacov od vznesenia obvinenia tretiemu sťažovateľovi nemá charakter neodkladného úkonu. O nezákonnosti domovej prehliadky v konečnom dôsledku podľa sťažovateľov svedčí aj skutočnosť, že žiadne veci relevantné pre dané trestné konanie neboli pri domovej prehliadke nájdené.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

7. Predmetom ústavnej sťažnosti je namietané porušenie práv sťažovateľov (prvých dvoch sťažovateľov ako majiteľov nehnuteľnosti a tretieho sťažovateľa ako obvineného, ktorý mal nehnuteľnosť prechodne užívať) podľa ústavy a dohovoru napadnutým príkazom, na základe ktorého bola vykonaná domová prehliadka.

8. Ústavný súd ústavnú sťažnosť predbežne prerokoval na neverejnom zasadnutí senátu ústavného súdu podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“). Ústavný súd na predbežnom prerokovaní preskúmal, či ústavná sťažnosť obsahuje všeobecné náležitosti podania (§ 39 zákona o ústavnom súde), všeobecné náležitosti návrhu na začatie konania (§ 43 zákona o ústavnom súde) a osobitné náležitosti ústavnej sťažnosti (§ 123, § 124 a § 132 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde) a či nie sú dané dôvody na jej odmietnutie podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

9. Ochrana obydlia je súčasťou širšej kategórie ochrany súkromia, ktorá je zakotvená vo viacerých článkoch ústavy (čl. 16 ods. 1, čl. 19 ods. 2, čl. 21 ods. 1), ako aj v čl. 8 dohovoru. Základné práva

podľa ústavy treba vykladať v intenciách dohovoru (II. ÚS 467/2022, IV. ÚS 347/2002, I. ÚS 479/2022) a rozhodnutí Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“). Pri sťažnostiach pre porušenie čl. 8 dohovoru ESLP upriamuje svoju pozornosť na skúmanie ospravedlniteľnosti takéhoto zásahu z pohľadu limitov vymedzených čl. 8 dohovoru. Najprv nastupuje posúdenie legality, teda či k zásahu došlo na základe zákona, následne legitímnosti, teda či k zásahu došlo pre účely niektorého zo záujmov podľa čl. 8 ods. 2 dohovoru, a napokon proporcionality, teda či zásah bol nevyhnutný na dosiahnutie sledovaného cieľa. V záujme rešpektovania proporcionality ESLP zvýraznil potrebu selektovať z viacerých dostupných možností pre dosiahnutie cieľa tak, aby bola zachovaná rovnováha medzi právom jednotlivca na súkromie a záujmami štátu.

10. Z hľadiska posúdenia legality (zákonosti) zásahu je potrebné sa zobrať, či v zmysle čl. 21 ods. 2 ústavy došlo k vykonaniu domovej prehliadky na základe písomného a odôvodneného príkazu sudcu. Podústavné trestné právo zveruje podľa § 15 v spojení s § 100 Trestného poriadku právomoc rozhodovať o príkaze na domovú prehliadku sudcovi okresného súdu pre prípravné konanie. Z obsahu napadnutého príkazu vyplýva, že ho vydal sudca pre prípravné konanie, teda sudca vecne príslušný na vydanie príkazu v prípravnom konaní. Z príkazu vyplýva aj existencia dôvodného podozrenia o prítomnosti veci dôležitej pre trestné konanie v dotknutej nehnuteľnosti (o čom mal sám tretí sťažovateľ hovoriť s iným obvineným v telefonickom rozhovore, pozn.).

11. Predmetný zásah do práv sťažovateľov sledoval podľa názoru ústavného súdu legitímny verejný záujem na odhalení a objasnení trestnej činnosti (predchádzanie zločinnosti a ochrana práv a slobôd iných). Kritérium proporcionality aplikované pri posudzovaní zásahov do súkromia vyžaduje adekvátne vyváženie dvoch konkurujúcich si záujmov. Záujmu sťažovateľov na ochrane súkromia a verejného záujmu na objasnení trestnej činnosti. Z hľadiska ústavnej akceptovateľnosti príkazu je rozhodujúce, či bol zásah do súkromia primeraný, teda či zodpovedal požiadavke proporcionality. Inak povedané, či súd zohľadnil všetky relevantné okolnosti prípadu, ktorými boli povaha vyšetřovaného trestného činu, pozícia sťažovateľov vo veci, potencionálne možnosti orgánov činných v trestnom konaní pri zabezpečovaní dôkazov a špecifikácia rozsahu vykonania domovej prehliadky.

12. Otázka, či odôvodnenie príkazu spĺňa aj ústavné požiadavky, je predmetom ústavného prieskumu, ktorého obsahom je preskúmanie toho, či sa okresný súd primerane zaoberal posudzovaním kritérií legitimacy a proporcionality nariadenia domovej prehliadky, ktorú uprednostnil pred ústavne chránenou hodnotou základného práva na ochranu súkromia. Podľa Trestného poriadku rozhodovanie vo forme príkazov sa uplatňuje najmä tam, keď sa rozhoduje o invazívnych zásahoch do ľudských práv a slobôd. Najčastejšie sa príkazy vydávajú v prípravnom konaní, keď sa na ich základe získavajú dôkazy dôležité pre ďalšie vedenie trestného konania.

13. Požiadavky na kvalitu odôvodnenia príkazov sa odvíjajú aj od štádia trestného konania, v ktorom sú vydávané. V počiatočných štádiách trestného konania nemožno od odôvodnenia príkazov vyžadovať takú kvalitu odôvodnenia, aká sa vyžaduje od rozhodnutí, ktorými sa trestné konanie alebo jeho štádium finalizuje. Orgán činný v trestnom konaní v počiatočnom štádiu konania vyhľadáva dôkazy, a preto nedisponuje takým množstvom informácií na odôvodnenie príkazov, keďže informácie dôležité pre trestné konanie na základe príkazov získava (IV. ÚS 347/2022).

Vzhľadom na to, že výkonom príkazu na domovú prehliadku dochádza k invazívnemu zásahu do práva na súkromie, je dôležité, aby súd racionálne odôvodnil potrebu vykonania domovej prehliadky konkrétnymi skutočnosťami zaoberajúcimi sa (i) legitímnym cieľom – verejným záujmom na odhalení trestnej činnosti, ako aj (ii) proporcionalitou, teda tým, či vykonanie domovej prehliadky prevažuje nad ochranou súkromia (II. ÚS 467/2022). Súd musí skúmať najmä, (i) či existuje dôvodné podozrenie, že v obydlí sa nachádza vec dôležitá pre trestné konanie, (ii) či existuje nebezpečenstvo zmarenia, zničenia či straty tejto veci, (iii) či je možné vec zaistiť menej invazívne ako domovou prehliadkou. To umocňuje požiadavku racionálneho odôvodnenia príkazu. Osobitne preto, že realizáciou postihnutá osoba nemá oprávnenie dať príkaz preskúmať opravným prostriedkom v systéme všeobecného súdnictva.

14. Ústavný súd sa z predložených dokumentov presvedčil, že napadnutý príkaz bol vydaný sudcom pre prípravné konanie v konaní vo veci podozrenia z pomerne sofistikovanej trestnej činnosti, ktorou mala byť poškodenej spôsobená škoda najmenej 6 840 000 eur. Vo výroku napadnutého príkazu je špecifikovaná nehnuteľnosť, v ktorej sa má domová prehliadka vykonať a v jeho odôvodnení opísaná dôvodnosť podozrenia zo spáchania trestnej činnosti, resp. dôvodnosť trestného stíhania tretieho sťažovateľa, ako aj veci, ktoré sa mali pri domovej prehliadke zaistiť (originál zmluvy o pôžičke, originál príjmového pokladničného dokladu, listina o uznaní záväzku a originál listiny o potvrdení prevzatia sumy 10 000 000 Sk, príslušné pečiatky). Pri výkone domovej prehliadky boli prítomní prví dvaja sťažovatelia vyzvaní podľa § 104 ods. 1 Trestného poriadku na vydanie vecí špecifikovaných v napadnutom príkaze, na čo vyhlásili, že tieto veci nemajú. Obhajca tretieho sťažovateľa bol pred samotným faktickým výkonom domovej prehliadky informovaný o možnosti zúčastniť sa jej príslušným vyšetrovateľom.

15. Sťažovatelia v ústavnej sťažnosti spochybňujú zákonnosť napadnutého príkazu tým, že veci, ktoré sa mali pri domovej prehliadke zaistiť a orgán, ktorý ju mal vykonať, sú v napadnutom príkaze uvedené iba v rámci jeho odôvodnenia a nie priamo vo výroku. Aj ak by tejto námietke sťažovateľov týkajúcej sa zákonnosti bolo možné prisvedčiť, možno ju s ohľadom na jej potenciálny ústavnoprávny rozmer zároveň označiť za výslovne formálnu námietku, ktorá z materiálneho hľadiska nemá na zásah do práv sťažovateľov (predovšetkým ich práva na ochranu obydlia a súkromia) rozhodujúci význam. Rozhodujúcou skutočnosťou z pohľadu ochrany základných práv sťažovateľov podľa ústavy a ich práv podľa dohovoru je to, že samotný napadnutý príkaz obsahuje všetky zákonom predpokladané náležitosti a zároveň, že okresný súd primeraným spôsobom odôvodnil nevyhnutnosť zásahu do základných práv sťažovateľov.

16. Navyše, nič v ústavnej sťažnosti nenasvedčuje tomu, že by sa pri výkone domovej prehliadky nerešpektoval rozsah a obsah napadnutého príkazu, teda predovšetkým to, kto má domovú prehliadku vykonať a v akom rozsahu. Práve naopak, zo súvisiacej veci sťažovateľov vedenej na ústavnom súde pod sp. zn. III. ÚS 490/2023 vyplýva, že vyšetrovateľ vykonávajúci domovú prehliadku nezaistil pri predmetnej domovej prehliadke inú (ďalšiu) vec, ktorá mohla mať význam pre trestné konanie, avšak v napadnutom príkaze nebola uvedená (prázdna listina označená ako výmer).

17. Ak sa sťažovatelia domnievajú, že domová prehliadka bola vykonaná v podstate oneskorene, resp. s časovým odstupom od zistenia obsahu predmetného telefonického rozhovoru, ústavný súd konštatuje, že postup orgánov činných v trestnom konaní v danej trestnej veci týkajúcej

sa podozrenia zo sofistikovanej trestnej činnosti údajne spáchanej tretím sťažovateľom a iným obvineným, nevykazuje známky účelového či šikanózneho konania z strany orgánov činných v trestnom konaní. Z okolností danej veci možno vyvodit', že orgány činné v trestnom konaní mohli aj s istým časovým odstupom dospieť k záveru o dôvodnosti podozrenia o tom, že sa v predmetnom obydli sa (stále) nachádzajú veci dôležité pre trestné konanie. I keď vo všeobecnosti nemožno predmetný časový odstup bagatelizovať ako okolnosť, ktorá nie je referenčná vo vzťahu k hodnoteniu ústavnosti vykonávanej domovej prehliadky (najmä s ohľadom na kritérium proporcionality), jeho rozsah v okolnostiach prejednávanej veci nemá potenciál vyvolať kasačnú intervenciu ústavného súdu.

18. Vzhľadom na už uvedené ústavný súd dospel k záveru, že ústavnú sťažnosť sťažovateľov je potrebné odmietnuť podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

19. Keďže ústavná sťažnosť bola ako celok odmietnutá, rozhodovanie o ďalších návrhoch sťažovateľov stratilo svoje opodstatnenie.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Bratislave (detašované pracovisko) 6. februára 2025

Jana Baricová
predsedníčka senátu